

DISHONOURING KOSSUTH

Irtá: IZSAK GYULA, KIPLING, Sask.

„Kossuth gyalázása, egy el nem mondott beszéd a new-yorki Kossuth szobor leplezésénél 1928 március 15.-én.“

A fenti címek és megjegyzések alatt cikket írt Jászi Oszkár, a dicséletes Károlyi kormány egykori minisztere, jelenleg az Oberlin Kollégium politikai osztályának tanára, a „Nation“ nevű amerikai folyóiratra.

A cikk — habár oly ügyesen van összeállítva, amilyen ügyességet Jászi Oszkártól, hazánk egykori tehetséges társai tudásától elvárhatunk, — már a címéről ítélve is, nemcsak, hogy semmit nem használ a magyar becsület szolgálatában, de sokat ront akkor, — mikor a magyar kormányt igyekszik gyaláznai az angolul olvasó publikum előtt.

Cikkének nagyobb részében Magyarországnak a Habsburgokkal való viszonyát tárgyalja, a duális Ausztria-Magyarországot, mint zsarnokot igyekszik beállítani, majd a mostani parlamentünknek fordul és kritizálja a nyílt szavazást, a numerus clausust, melyet időközben meg is szüntettek, szerinte Magyarország az egyedüli ország Európában, ahol a nyílt szavazást még megtűrik. Majd így folytatja: Magyarországon ma Kossuth követőit éppen úgy üldözik, mint a kommunistákat, Buza Barna, Nagy Vince, gróf Batthányi Tivadár, annyira figyelés alatt vannak, hogy még egy gyűlés rendezése sincs nekik megengedve. Hock Jánosnak pedig, aki első volt a Habsburgok tróntalanításában, mint száműzöttnek, idegenben kell élnie. Megemlíti, hogy Károlyi Mihályt, hogy fosztották meg a vagyonától, még a kis fiának sem kegyelmeztek és amíg Hatvani Lajost hét évi fegyházzal sújtották, miként nyert kegyelmet sok, akik blünderbe voltak, nem egy ma a parlamentben is van, a többek közt Horthynak a kebelbarátja, Héjjas Iván.

A Kossuth záradékokról szintén lekiicsinyölve nyilatkozik, a szoborleplezés komédiának nevezi, bizonyítani próbálja, hogy ezek a magyarok nem képviselik sem Kossuth szellemét, sem Magyarországot, majd azzal végzi a cikkét, hogy nemcsak Magyarország, hanem az egész Duna völgye óhajtva várja teljesedését egy olyan szabad, alkotmányos köztársaság megszületésének, amely a jelenlegi dinasztikus és feudális rendszer romjain épülne fel.

Nagy fény, nagy árnyat vet, — mondja a magyar példaszó. Ha egy tehetséges ember téved, ezekre veti rá a tévelygés homályát.

Itt van egy ember, Jászi Oszkár, tele tudással, tele akarat, midőn összes álmai teljesedésének a csucsáról, vágyainak ideáljainak a zenitjéről lezuhan, nincs annyi erkölcsi ereje, hogy mérlegelje józanon, higgadtan az események indító okát, hogy következtetést vonhatna az ok és az okozat közt.

Nem veszi észre, hogy az az eszme, amit ő Istennek képzelve imádozott, aminek annyit áldozott, olyan bálványának bizonyult, amely még csak nem is kőből, hanem olyan agyagból volt összegyúrva, amely összeomlott az első szélroham alatt.

Hacsak a bálvány omlott volna le, talán nem is lett volna olyan veszedelem, de maga alá temette mindazokat, akik áldoztak neki, akik lángbetyűkkel a mellére írták, azt a végzetesé vált keresztnevet: radikálizmus.

A radikálizmus szobra ledől, a „népboldogító“ eszmék nem váltak be, és ezt egy olyan okos embernek, mint Jászi Oszkár, tudni kellett volna, de ő nem tudta, sőt fájdalom — akkor

sem akarta tudni, mikor megtörtént, sőt talán még ma sem akarja tudni.

Az ember legnagyobb gyengéje nem az, hogy tévedni szokott, hanem, hogy ragaszkodik tévedéséhez. Így járt Jászi Oszkár is, eszéit, tudását, ismeretét annyira kiterjesztette, hogy csalhatatlannak képzelte magát, szívére nem hallgatott, érzését elnémította, eszével akart érezni, ezért nem tudta észrevenni felfogásának tarthatatlanságát.

Egyben mégis igazat adunk Jászi Oszkárnak, t. i., hogy neki, Károlynak és Hock Jánosnak otthon volna a helye a magyar parlamentben, és valószínűleg ott is volnának, ha tévedéseikhez nem ragaszkodnának olyan csökönyösen, de azt még ma is csalhatatlannak tartják, ez kölcsönöz nekik erőt ahoz a küzdelemhez, amelyet folytatnak ama építő munka ellen, ami ma Magyar Hazánkban folyik.

Hogy Magyarországon a duális rendszer nem vált be úgy, ahogyan egyesek szerették volna, azt meghisszük, de egy tény azonban kell szögeznünk: hogy Magyarország, amit fejlődött, ez az 1867—1914 években történt. Hogy fogyatkozásai ne lettek volna a monarchikus rendszernek, az nem áll, de hogy előrébb vitte Középeurópát, azt bizonyítja a statisztika.

Hasonlítsuk össze a háborúelőtti helyzetet a monarchiában a maival, nem Magyarországgal, hanem az ugynevezett győ

zű államokkal, mi van „Nagyromániában“, „Nagyszerbiában“, Csehszlovákiában? Nagy zaj, vizsázás és elégedetlenség.

Szép eszme az európai köztársaság eszméje, regényírók, akik a jövőbe irnak, csakis így képzelhetik el Európát, de a jelen időben ez olyan utópia, amire csak gondolni lehet. Találom mondja Jászi, hogy ez, a mai rendszernek a romjain épülne fel, de ezek a romok maguk alá temetnék azt, akit nem kellene: magát az Istenadta népet.

Ha Jásziék ahelyett, hogy a kákán is csomót keresve a magyar kormány építő munkáját lépten-nyomon nehezítik a magyar nép és a magyarság nevét az idegenben állandóan sárba porjáz és gyalázzák, ha ehelyett igyekeznének meggyőzni a világot arról az igazságtalanságról, ami Magyarországot érte a trianoni békeszerződés által, ha igyekeznének meggyőzni magát a román, cseh és a szerb népet arról, hogy a háború csirája csak úgy semmisíthető meg, ha a határkérdés békés és igazságos uton nyer kiegyenlítést, ez hozná meg számukra azt a kiengesztelődést, amit most rossz uton keresnek.

Hiszen ez a magva a Rothermere mozgalomnak, ez a célja a Bethlen kormánynak, és ez a vágya minden magyar embernek, otthon vagy a külföldön: a Nagyobb, a Szébb, és a Boldogabb Magyarország.

ISTEN SZABAD EGE ALATT

Szeretnék búza lenni,
Akit szeret mindig mindenki,
Akit szemével simogat a gazda,
Ha vetőmagnak rostálja.
A barázdába, hogy veti!
Milyen sok szépet mond neki!
Anyja a kisbölcső felett
Picinyének se kíván szebbeket.

S mire lehull a fáról a levél,
A barázdában már a búza él;
Csirája mozdul és egy szép
napon
Beteríti a mezőt gazdagon.
Az országúton gépkocsin
gyalog

Röpülő és ballagó utasok
Amerre járnak véges-vegig,
A más vetését, hogy becézik:
— A szegény ember is megél,
Nézzétek, szép a búza, lesz
kenyér!

Nem az övé, nem az enyém,
De mindenkinek ő az ő!

Azért szeretjük s várjuk rá,
Remény!
A jó hó-paplant a hideg telekre;
Azért újjonganak az emberek,
Ha a májusi eső megered.

És nő a búza, nő. És nincs irigye
Ki magát Szébbnek, Jobbnak,
Többnek higgye.

Mig minden szeme, csürbe nem
kerül.

Senki se néz rá szeretetlenül.
Ő az áldás és a Megáldott,
Ki átkarolja e világot,
Akit szeret mindig mindenki.
Szeretnék búza lenni!

GYÖKÖSSY ENDRE
(Erdély)

Levél a szerkesztőnek

Kaptuk az alábbi levelet:
Tisztelt Szerkesztő Ur!
Soraimban tudatom önöket a mai posta hozta levelet az óházából, melyben tudat a feleségem, hogy az újságot kapja rendszeresen, azért is vegyék hálás köszönetem és a napokban fogok felévi előfizetést küldeni önöknek hogy az újság tovább is fennakad nekikül járjon az óházai címre. Én a romániai elfoglalt területen lakom s azt írja a feleségem, hogy várják az emberek az újságot, mint a Messiaszt, mert csak azóta tudnak nálunk szegény magyarok valamit szegény hazánkról, mióta a Kanadai Magyar Újság a falumba minden kis kunyhóba beviszi a valóságot, a reményt, a szeretetet. Sokan írtak hazuról nekem, hogy mondják helyettük köszönetet önöknek az ó nevükben, akik a román iga alatt nyögnek.

Maradok tisztelttel:

J. J. Horizon, Sask.

Miben hasonlít a búzámag a tojáshoz?

(Alábbi cikkünk ismét más szem pontból tárgyalja a magkiválasztás fontos kérdését, melyről Payerle Béla, Weldon, Sask.-i honfitársunk írt a Kanadai Magyar Újság olvasói számára.)

Kanada gazdasági életének tanulmányozásánál arra a megállapodásra jutunk, hogy a végtelen prériken végighullámzó buzatermelés, a jólétnak, az előrehaladásnak az alapja. Ha a szántóföldeken végigtekintünk, azt látjuk, hogy igen csekély kivétellel a kalászkok, tulnyomó többségben buzatermelésre szorítottok a kanadai farmerek. Ezen megfigyelések igazolják azt, hogy a buzatermeléstől, annak az eredményétől függ a farmer boldogulása. Ha fizet a búza, akkor hegyen, völgyön lakodalom, de ha rossz a termés, akkor általános levertség tapasztalható, nemcsak a farmerek között, hanem a kereskedelemben és az iparban is.

Azt is tudhatjuk, hogy a termés csak akkor fizet, ha az időjárás — kezdve a vetéstől — a betakarításig — kedvező volt. Szomorú tapasztalattal már sokszor bebizonyította azt, hogy az egyoldalú gazdálkodással nem mindig értük el a kívánt eredményt, azért ajánlatos lenne az egyoldalú gazdálkodásról, a vegyes gazdálkodásra áttérni (állattenyésztés, tejgazdaság, sertés, baromfi stb.), miután több kicsi többet ad és így valamit mégis csak marad az esetleges csapás idején.

Ne arra törekedünk, hogy minél több, nagyobb darab földünk legyen, mert ez csak a több munkát vonja maga után, hanem arra, hogy helyes beosztással, jól előkészített földet adjunk a vetés idején a magnak, ahol eddig egy kalászt adott egy mag, ezután két kalászkunk legyen. Ezt azonban csak a növény által adott mag helyesen megválasztott utódai, érthetőbben: magkiválasztás útján érhetjük el. Lássuk tehát, hogyan történik a magkiválasztás.

Tudjuk, hogy ha erőteljes, csikarapés magot vetünk el, az jobban fogja bírni a szárazságot, a sok esőt, vagy ha koral fagy jönne rá. Az ilyen mag termelésénél a farmer fáradsága sokkal jobban kifizetődik, mert a

lásfoglalás mindig hevesebb lett végezetül úgy összeveszték, hogy ott nyomban szétváltak. Az ember kikanyarodott az országútra, a menyecske meg tovább ballagott a nádas mellett. Mind a kettő dult-fult, mert az ember szerint azt a nádat úgy vágják, ha feje tetejére áll is az asszony. Az asszony szerint pedig úgy nyírták, ha mindjárt megpukkad is az ember.

A menyecske hazament. András torkát úgy égette a méreg, hogy azt bizony muszáj volt eloltozni. Betért a kocsmába, aztán ivott. Oltotta a tüzet. Utóbb annyira oltogatta, hogy az éjszaka is ráment, de a Rozi árából is csak az alja maradt.

A menyecske ezalatt dult-fult várta az urát.
András reggel felé vetődött haza. Az asszony rátamad.
— Hol volt kee?
— Az ember dülöngérezett, de az asszony szavára kihuzta magát:

— Csak ott, — mondta öntu datosan s jól megnyomta a szót, — ahol a nádat vágják.
A menyecske elprült:
— Hát ha ott volt kee, — mondta foghegyről, — akkor már mehet is vissza, mert azt ugyan nem vágják.

Az ember szemé megcsillant:
— Nem?
— Nem ám!
— Hát mit csináltak vele?
— Nyírták!
— Nyírták?
— Nyírták ám!

Az ember fellobbant:
— Hát ha nyírták, — mondta rákvörösen, — akkor én meg belemártalak a szapulóba.
Mégfogta a rugdalózó menyecskét és vad dühében ny-

UTAZÁS AMERIKÁBA

Irtá: NYÁRY ANDOR

Ha a férj és a feleség, szóval a házastársak összezördülnek, szentírás, hogy a férfiak azt mondják, hogy az asszony a hibás. Az asszonyok viszont mindent a férfira hártanak. De nem vágnak el a eseményeknek, hanem elmondom úgy, ahogy történt.

Pálinkás András megállt az udvar közepén, feltolta kalapját a homlokára, gondolkozott pár pillanatig, aztán bement a szobába, ahol Juli néni a lencsét válogatta az asztal tetejére öntött halomból.

— Gondoltam egyet, — kezdte a szót és mosolygva nézte az asszony sebes kezéjénél, amint az egészséges lencsészemeket egymás után belekoppint gatta a tálba.

Juli néni abbahagyta a válogatást, ránézett az urára:

— No!
— Az ember kezefejével végigsimította a bajuszát:
— Eladom a Rozit!
— A kis borjut?
— Azt.

— Miért?
— Az ember a kalapját egészen a fejbujjára toltá:

— Most jó ára van, — mondta és szeme sarkából hamisan rákacsintott az asszonyra. — Ha jól eladom, megveszem azt a selyemkendőt, akiért annyira fáj a szívem.
Az ember letette a lencsés-

tálat az asztalra, mert úgy találta, hogy ezt a selyemkendős históriát nem lehet dolog közben hallgatni. Ide két egész szem és két egész fül kell, a lencse meg mellékes.

— Hm! — mosolygott, — hát megveszi kee a keszkenőt?
— Meg.
— Nekem?
— Neked, feleségem, Juli.

A menyecske hozzádörgölözött emberéhez:
— Hát akkor, adjuk el a Rozit.

Másnap a Rozi nyakába kötelet kötöttek, kivezeték az udvarra, az udvarról az uccára, aztán megindultak az adonyi országúton, elől az ember, utána a Rozi, a Rozi után meg az asszony. Bal karján a mádészarat lóbázott, hogy — ha a Rozi netalán akaratoskodna, hát legyen mivel megpöcinteni az oldalát.

Aztán megérkeztek az adonyi vásárra.
Jó vásár volt, de a Rozi is szép jószág volt, hamarosan gazdája akadt. András bácsi és Juli néni éppen hogy pihentek egy kicsit, megvették a selyemkeszkenőt, aztán elindultak hazafelé.

Százhatvan pengőt kaptak a borjuért kereken. A selyemkendő meg huszonnégy pengőbe került.
— No, feleségem, Juli — kezdte a szót Pálinkás András, mikor a falun már kívül voltak, — olyan selyem-keszkenő van, amilyen még a grófnak sincs. Vasárnapi felkötőd a fejére, még a kántor ur szeme is megakad rajtad.

— Ugyan már, — pirult el az asszony, — mit beszélsz kee!
Az ember mosolygott:

— Mért?
— Hiszen az házas ember már, — védekezett a menyecske. — Annak nem szabad más asszonyra nézni.

András megköszönte a torkát, mondani akart valamit, de nem szólt. Csak akkor szólalt meg, mikor kértek a Dunapart-ra, akkor is csak ennyit:
— Hm!

Ismerte a kántor tulajdonságát.
Sercentett egyet, aztán beszédes lett.

— A Rozi árából megcsináljuk a háztetőt. A kemény mellet u nádat veretek. A minap látam, hogy az eső becsorog. Olyan ház lesz az, hogy aki elmegy mellette, még a kalapját is megemelint, oszt el se tud menni anélkül, hogy azt ne mondaná, hogy:
— Ez a ház a Pálinkás András háza! Isten éltesse!

Rákacsintott az asszonyra:
— Igaz-e Juli?
— Igaz! — bólintott az asszony.

Az embernek jól esett az elismerés, megfogta az asszony kezében lógó kosár fülét, aztán ő is lóbázta:
— Hát, ami azt illeti, — kezdte bizonyos idő múlva, — nincs is ám mindenkinek olyan háza, mint Pálinkás Andrásnak!

A menyecske megint bólintott — Nincs ám!
András ravaszul nézett az asszonyra:
— De mása sincs! — mondta büszkén.

A menyecske nem értette.
— Micsodája? — kérdezte ki váncsian.
András behuzta a nyakát, aztán újra kitoilta:

— Menyecskeje, — mondta Juli nevetett. Ugy tett, mint ha nem értette volna:
— Miféle menyecskeje?
— Hát olyan, amilyen Pálinkás Andrásnak van!

A menyecske öklével pajkosan hátra puffantotta az urat:
— Menjen már! Mi jut eszbe. De tüzes kedvében van.

Az ember dörmögött:
— Jól van no! Azért mégis te vagy a faluba a legszemreválóbb asszony. Hátha fölteszed vasárnapi a selyem-keszkenőt! Hu!

Pálinkás András igen jó kedvében volt, hirtelen szembe fordult az asszonyrak:
— Te, Juli! gondoltam egyet, — mondta szerelmesen.

A menyecske ránézett:
— No?
— Nem csináltatom meg a házat a borju árán.
— Hát mit csinál?
— Veszek rajta ruhát. Neked a menyecske szeme felcsillant:

— Nekem?
— Neked, Julám, — bólintott az ember. — Oda van a borju, legalább legyen asszony. Többet érsz te, mint a borju! Száz borjunál is!

Nagyon örültek, nagyon szerelmesek voltak. András még körül is nézett. Ha nem jött volna az uton az az urféle ember azzal a buta esernyővel, menten meg is csókolta volna asszonykáját. No, nem baj, — gondolta, — majd a fordulónál!

A menyecskeket is ilyenféle huncut gondolatok motoszkáltak a fejében, mert azt tanácsolta, hogy vágjanak keresztül a nádason. Ugy hamarabb hazakernek.